

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 12/2 2023 s. 578-591, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

KUZEY MAKEDONYA İŞTİP AĞZINDA KULLANILAN TÜRKİZMALAR

Raşit KOÇ*

Süleyman BAKİ**

Dragan ÇİTKUŞEV***

Geliş Tarihi: Ocak, 2023

Kabul Tarihi: Mayıs, 2023

Öz

Tarih içerisinde Asya'dan Avrupa'ya doğru yapılan seferler, göçler Türklere yeni coğrafyaların kapısını açarken Türkçeyi de bir dünya dili haline getirmiştir. Uzun yıllar savaşlarla, fetihlerle Avrupa içlerine kadar giden atalarımız gittikleri yerlerde yeni bir medeniyet kurmuşlardır. Bu medeniyet sahalarından biri de Balkanlar'dır. Osmanlı Devleti'nin bölgeyi fethedip hâkimiyeti altına almadan önce de Avarlar, Uzlar, Peçenekler, Kuman Türkleri bölgeye gelmiştir. Bu nedenle bölgenin Türklerle ve Türkçeyle tanışması daha erken olmuştur.

Osmanlı Devleti'nin bölgede beş asra varan hâkimiyeti Balkanlar'da Türkçeyi kültür dili haline getirmiştir. Bugün Balkanlar'da Türk kültürü ve Türk dili hala canlılığını korumaktadır. Türkçeden Balkan dillerine çok sayıda kelime geçmiştir. Türkçenin en fazla kelime verdiği dillerin başında yaklaşık 7500-8000 kelimeyle Sırpça gelmektedir. Günümüzde Makedoncada da çok sayıda Türkçe kelime yer almaktadır.

Bu çalışmada Eski Yugoslavya Cumhuriyeti yönetimindeki devletlerden bugünkü Kuzey Makedonya sınırları içerisinde yer alan İştîp (Ştip) şehrinde konuşma dilinde kullanılan Türkizmalar kullanım alanlarına göre tasnif edilecektir.

Anahtar Sözcükler: Türkizmalar, Balkanlar, Kuzey Makedonya, İştîp ağzı.

TURKISMS USED IN NORTHERN MACEDONIAN SHTIP DIALECT

Abstract

In history, the expeditions and migrations from Asia to Europe opened the door of new geographies to the Turks and made Turkish a world language. Our ancestors, who went to Europe with wars and conquests for many years, established a new civilization in the places they went. One of these areas of

* Doç. Dr.; Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, rasitkoc@yyu.edu.tr, Türkiye.

** Prof. Dr.; Tetovo Üniversitesi, Felsefe Fakültesi, Doğu Dilleri Bölümü (Türk Dili ve Edebiyatı), suleyman_baki@yahoo.com, Kuzey Makedonya.

*** Yüksek lisans öğrencisi; Tetovo Üniversitesi, Felsefe Fakültesi, Doğu Dilleri Bölümü (Türk Dili ve Edebiyatı), citkusev.dragan@yahoo.com, Kuzey Makedonya.

civilization is the Balkans. Before the Ottoman Empire conquered and dominated the region, the Avars, Uzs, Pechenegs and Cuman Turks came to the region. For this reason, it was earlier for the region to meet the Turks and the Turkish language.

The domination of the Ottoman Empire in the region for up to five centuries made Turkish the language of culture in the Balkans. Today, Turkish culture and Turkish language still maintain their vitality in the Balkans. A large number of words have been transferred from Turkish to Balkan languages. Serbian is one of the languages in which Turkish gives the most words with approximately 7500-8000 words. Today, there are many Turkish words in Macedonian.

In this study, Turkisms used in spoken language in the city of Shtip (Ştip), which is located within the borders of today's North Macedonia from the states under the administration of the Former Yugoslav Republic, will be classified according to their areas of use.

Keywords: Turkism, Balkans, North Macedonia, dialect of the Shtip.

Giriş

Tarih içerisinde Asya'dan Avrupa'ya doğru yapılan seferler, göçler Türklere yeni coğrafyaların kapısını açarken Türkçeyi de bir dünya dili haline getirmiştir. Uzun yıllar savaşlarla, fetihlerle Avrupa içlerine kadar giden atalarımız, gittikleri yerlerde yeni bir medeniyet kurmuşlardır. Bu medeniyet sahalarından biri de Balkanlar'dır. Avrupa kıtasının güneydoğusunu oluşturan topraklara Balkanlar ya da Balkan yarımadası denilmektedir. Balkan kelimesi “sarp ve ormanlık sıradağ” (TDK sozluk.gov.tr) anlamına gelmektedir. Yarımada'nın doğusunda Ege Denizi, Marmara Denizi, Karadeniz güneyinde Akdeniz ve batısında Adriyatik Denizi vardır. Kuzeyden Tuna Nehri ve onun kolu olan Sava Irmağı yer almaktadır. Balkan yarımadası dağlık bir coğrafyaya sahiptir. Bu coğrafyada Dinar Dağları, Karpatlar, Balkanlar ve Rodoplar olmak üzere dört ana dağ kütleleri yer alır.

Osmanlı devleti bölgeyi fethedip hâkimiyeti altına almadan önce de Hunlar, Avarlar, Uzlar, Peçenekler, Kuman Türkleri Balkanlar'a gelmiştir. Bu nedenle bölgenin Türklerle ve Türkçeyle tanışması daha erken olmuştur. Osmanlı'nın burayı fethinden sonra Anadolu'dan o zamanki Karaman eyaletinden getirilen Yörük Türkleri Şar Dağları'nın eteklerindeki köylere, Kalkandelen, Üsküp, Gostivar, İştıp, Kumanova başta olmak üzere Makedonya'ya yerleşmişlerdir.

Hunların, Avarların, Peçeneklerin, Bulgarların, Kumanların ve en son Osmanlı Türklerinin, Balkan yarımadasındaki geliş gidişleri neticesinde Balkanlar'da Türk dilinden kelimeler ve Türkçe yer adları kalmıştır. Bugün Kuzey Makedonya'da Kumanova şehri, Romanya'da Komana, Komanesti adları, Arnavutluk'ta Düşman köyü, yine Arnavutluk'ta Koman adlı bölge dilcilerin tespit ettiği örneklerdir (Derjaj, 2010, s. 992).

Türklerin kökenlerinin Orta Asya ve dillerinin Ural-Altay dil ailesinin Altay grubundan olmasına rağmen, Balkan yarımadasında beş asırlık varlığıyla Türk dili, Hint-Avrupa dil ailesinin Slav (İslav) dilleri grubuna mensup olan Balkan dillerini etkilemiş ve bu dillere çok sayıda kelime vermiştir. Bugün Balkanlarda yaşayan milletlerin dillerindeki Arapça ve Farsça kelimeler de bu dillere Osmanlı Türkçesinden geçmiştir.

Balkanlar ve Makedonya uzun yıllar Osmanlı idaresi altında kaldığından Türkler ve Makedonlar, Türkçe ve Makedonca arasında kültür ve dil unsurları yönünden çok sayıda ortak

nokta bulunmaktadır. Türkçeden Makedoncaya geçen kelimelerin çoğu, Makedonya'nın Osmanlı idaresinden çıkmasından sonra bile kullanılmaktadır. Dil unsurlarının yanı sıra mimari, kültür, gündelik hayat, bayram gelenekleri gibi ortaklıklar vardır. 14. yüzyılda başlayan ve günümüzde de devam eden birlikte yaşam nedeniyle bu iki halk birbirinden çok etkilenmiştir.

Türkçenin Balkan dillerine verdiği kelimeleri tanımlamak için Türkizma ya da Türkizm kavramı kullanılmaktadır (Latifi, 2020, s. 66). Arapça, Farsça, Rumca gibi dillerden Türkçeye giren ve Türkçenin ses özelliklerine göre şekillenerek zaman içerisinde Türkçeleşen kelimeler de Balkan dillerine Türkçe aracılığıyla geçmiştir. Balkan dillerine Türkçe vasıtasıyla giren her türlü kelime Türkizma terimiyle anılmaktadır. Makedoncaya Türkizmaların girişi Makedonya'nın Osmanlı idaresi altında olduğu 14. yüzyıl sonlarında başlar. Türkçe ve Makedonca, dünya dillerinin sınıflandırılma sistemine göre farklı dil ailelerinin mensupları olmalarına rağmen pek çok kelimeyi ortaklaşa kullanılmaktadır. Bu iki dilde ortak kullanılan kelimeler, yapı ve anlam özellikleri bakımından incelendiğinde Makedonca ve Türkçe arasındaki dil ilişkisi sadece dil ilişkisiyle sınırlı kalmayıp kültürel, milli tarihler, inançlar ve kimlikler arası ilişkinin de yorumlanmasına katkı sunmaktadır.

Makedon dilinde var olan kelimeler Proto-Slav, Eski Slav, Kilise Slav'dan gelen ve edebi dile giren kelimelerdir. Bu kelimeler dilin temelini oluşturur ve sayıları fazladır. Dili oluşturan diğer kelimeler Latince veya Helen dilinden gelen kelimelerdir. Bu kelimelerin dışında birçok dünya dilinde kullanılan kelimeler küreselleşmenin etkisiyle "*lingua franca*" olan dillerden gelen kelimelerdir. Balkanlarda değişik dinlerden ve dillerden milletler bir arada yaşamıştır. Osmanlı Türkçesi uzun yıllar bu bölgede bir "*üst dil*", "*lingua franca*" olmuştur. Bunun doğal sonucu olarak Balkan dillerinde çok sayıda Türkizma yaşamaktadır. Bu şekilde Türkçeden Balkan dillerine geçen kelimeler zamanla kabul edildikleri dilin kullanımına uygun hale gelmekte ve yabancı olarak hissedilmemektedir. Bu bağlamda Sırpçada, Arnavutça ve Makedonca gibi Balkan dillerinde çok sayıda Türkizma vardır. Çalışma alanı olan Makedoncada 3.000'den fazla Türkizma kullanılmaktadır.

Türkçenin Balkan dilleri üzerindeki etkileri ve bu dillere Türkçeden geçen kelimeler üzerine çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların temelini Olivera Yaşar Nasteva'nın 1962 yılında doktora tezi olarak hazırlanan 2001 yılında yayımlanan "Турските лексички елементи во македонскиот јазик" (Makedon Dilindeki Türkçe Dil Unsurları) adlı çalışması oluşturmaktadır (Yücel, 2021, s. 184). Hamdi Hasan 1994 yılında yayımlanmış *Makedon Dilinin Sözlüğü*'ndeki Türkçe alıntılarını taramış ve üçü ciltten oluşan sözlükte 3404 Türkçe kelimenin bulunduğunu tespit etmiştir (Arizankovska & Hoca, 2014, s. 32). *Türkçenin Alıntılar Sözlüğü*'nde Karaağaç (2014) Türkçeden Makedoncaya 1749 kelime geçtiğini belirtmektedir (Aktaran Yücel, 2021, s. 185).

Balkanlar ve Kuzey Makedonya uzun yıllar Türkçenin etki alanında kalmış bir coğrafyadır. Gedizli, Türkçenin geçmişte ve günümüzde, lehçe, şive, ağız olarak konuşulduğu, yaşatıldığı ve diğer dillerle etkileşimde bulunduğu alanlar için Türkçevren terimini kullanılmaktadır (2019, s. 130). Bu anlamda başta Balkanlar olmak üzere Kuzey Makedonya bir Türkçevren'dir. Bu bölgede değişik dinlerden ve dillerden milletler bir arada yaşamıştır. Bunun doğal sonucu olarak Balkan dillerinde çok sayıda Türkizma yaşamaktadır. Türkçeden gelen sözcükler (Türkizmalar) yalnızca konuşma dilinde kullanılmakla kalmaz edebiyat, din dili, resmi yazılar ve diğer yazılı metinlerde de kullanılmıştır (Latifi, 2020, s. 67).

Osmanlı öncesi ve sonrası yüzyıllarca Türkçeye ev sahipliği yapmış olan Makedonya’da Üsküplü Zâri başta olmak üzere, Yahya Kemal Beyatlı’ya kadar birçok önemli isim yetişmiştir. Balkan Savaşları’ndan ve 1. Dünya Savaşı’ndan sonra Türk nüfusun önemli bir kısmı Anadolu’ya göç etmiş ve bu coğrafyadaki Türk nüfusu günden güne azalmıştır. Fakat Türk dili ve kültürü varlığını ve canlılığını sürdürmektedir. Yugoslavya Cumhuriyeti zamanında yetişen, Necati Zekeriya, İlhami Emin, Enver Tuzcu, Süreyya Yusuf, Nusret Dişo Ülkü, Hasan Mercan, Nimetullah Hafız, Abdulfettah Rauf Efendi gibi isimler ve onların çıkardığı dergi, gazete ve kitaplar Türk dilinin ve edebiyatının sesi olmuştur.

Türkçeden Makedoncaya sadece günlük dilde kullanılan Türkçe kelimeler geçmemiştir. İslamiyet’le ilgili terimler de gayri Müslüm Makedon halk tarafından kullanılmaktadır. Bugün Üsküp başta olmak üzere Makedonya şehirlerinde Makedonların konuşmalarında “*inşallah, maşallah, hoca, cami...*” gibi kelimeleri duymaktayız. Üsküp Türk çarşısında, İştîp çarşısında esnaflık yapan yaşlı biraz ilerlemiş Makedon esnafın Türkçe konuştuğunu ya da anladığını görmekteyiz.

19. yüzyıl sonlarında Makedoncada kullanılan Türkçe kelimelerin azalmaya başladığı ve yerini Makedonca kelimelere bırakmaya başladığı görülür. Bunun nedeni ise Osmanlı Devleti’nin Balkanların hâkimiyetini kaybetmesiyle Türk nüfusun azalmasıdır. Nüfus her ne kadar azalsa da yüzyılların getirdiği kültürel yapı hâlâ etkilidir ve Balkan dillerindeki “Balkanlık Türkizmalar” kullanılmaya devam ettirmektedir. İştîp gibi karışık bir nüfusa sahip bir şehirde Türkizmaların İştîp ağızı üzerine büyük etkisi vardır. Bu kelimeler hem İştîp ağızında hem de diğer ağızlarda kullanılmaktadır.

1. Türkizmaların Kullanımı

Türkizmalara günlük konuşmada o kadar rastlıyoruz ki bazen onları yabancı kelimeler olarak bile hissetmiyoruz (Konevski, 1982, s. 54). Konevski’ye göre Makedoncadaki Türkizmalar o kadar içselleştirilmiştir ki bu kelimeler kendi dillerinden kelimeler gibi algılanmamaktadır. Bu durumun nedeni Türkçeden Makedoncaya geçen sözcükler fonetik ve morfolojik açıdan da Makedon diline uyum sağlamışlardır. Bu vesileyle yapısı ve akrabalık bağı nedeniyle normalde Slav dillerinden beslenmesi ve bu dillerden kelimeler alması gerekirken Makedon dili tercihini Türkçeden yana kullanmıştır (Yelten ve Karasu, 2012, s. 205).

Balkan ağızları uzun bir süre Rumeli ağızlarının bir devamı olarak görülmüştür. Daha sonra Makedonya Türk ağızlarıyla ilgili çalışmalar hızlanmıştır. Üsküp’te Aziz Kiril ve Metodiy Üniversitesi’nde 1967 yılında Türkoloji bölümünün kurulmasından sonra bu kürsüde çalışan hocalar, Arif Ago, Hamdi Hasan, Nazım İbrahim, Oktay Ahmed, Sevin Ali, Aktan Ago gibi isimler ve Türkiye’den Erdoğan Boz, Ahmet Günşen, Gürer Gülsevin gibi Türkologlar tarafından başta Üsküp, Kalkandelen, Gostivar, ağızları ve halk edebiyatı unsurlarıyla ilgili ve Makedoncadaki Türkçe kelimeler ve Türkçenin Balkan dilleri üzerindeki etkileriyle ilgili çalışmalar çoğalmıştır (Ahmed, 2018, s. 1472).

Oktay Ahmed “Makedonya Türk Ağızları: Geçmiş ve Bugünkü Durumu” adlı çalışmada Makedonya Türk ağızlarını dört bölgeye ayırmaktadır. Bunlar Türklerin yaşadığı coğrafi konumlarına göre tasnif edilerek belirlenmiş ağızlardır.

Kuzey ağızları (Kalkandelen, Üsküp, Kumanova);
 Batı ağızları (Gostivar, Vrapçište, Kırçova, Debre);
 Güneybatı ağızları (Ustruga, Ohri, Resne, Manastır);
 Doğu ağızları (Valandova, Doyran, Radoviş, İştıp) (Ahmed, 2018, s. 1473).

Bu çalışmada Makedonya Türk ağızlarında doğu ağızları arasında yer alan İştıp ağızındaki Türkizmalar üzerinde durulacaktır.

Türk kültürünün etkili olduğu ve çok sayıda Türk'ün yaşadığı İştıp, Makedonya'nın doğu kesiminde, Bregalnitsa nehri boyunca uzanan bir şehirdir. İştıp 1395 yılından 1912 yılındaki Kumanova Savaşı'na kadar Osmanlı idaresinde kalmıştır (Kiel, 2001, s. 441). İştıp şehir olarak çoğunlukla Osmanlı İmparatorluğu döneminde inşa edilmiştir. Şehirde bugün hâlâ korunan çok sayıda cami, köprü, meydan, bedesten ve diğer mimari yapılar mevcuttur.

İştıp ağızında ev mobilyası adlarıyla ilgili çok sayıda Türkçe kelime görmekteyiz. *Sofra, dolap, çanak, çömlek, cezve, tencere, tava, kazan* ve diğeri. Bu kelimeler sadece İştıp ağızında değil, Makedonya'nın diğer ağızlarında da mevcuttur. Bu gibi kelimelere bir örnek de Sırpçada, Boşnakçada ve Arnavutçada kullanılan “şoför” sözcüğüdür. Kelime Türkçeden alınarak bu dillerde kullanılmaya başlanmıştır. Yine Arapça ve Farsça kökenli birçok sözcük Türkçe aracılığıyla Makedoncaya geçtiği için o kelimeler de Türkçe kabul edilmektedir. Türkçe vasıtasıyla Balkan dillerine Arapça, Farsça kökenli sayısız kelime geçmiştir. Bunun nedeni Osmanlı Türkçesinin yıllarca bu bölgede hâkim dil olmasıdır (Xhafçe, 2019, s. 884).

Ev mobilyası alanında Türkizmalardan bahsettiğimizde “dolap” kelimesi de İştıp ağızında kullanılmaktadır. Ayrıca “dolap” Türkizması diğer Balkan dillerinde de bulunmaktadır ve Arapça kökenlidir. Giysi, tabak ve diğer nesnelere saklamak için duvara monte eşya anlamıyla dolap kelimesi Makedoncada çok kullanılmaz. Onun yerine “dpşag”, “ormar” ve “plakar” kelimeleri tercih edilir. Eğer dolap, birkaç raf içeren bir ev eşyası anlamında kullanılıyorsa o zaman Makedon dilinde bir başka Türkizma karşımıza çıkmaktadır. O da “paфт” yani “raf” kelimesidir. Bu kelime, belirli nesnelere koyabileceğimiz bir ev eşyası olarak Makedonlar arasında kullanılmaktadır.

İştıp Makedonlarının ağızında “стомна” “stomna” kelimesi köy çeşmelerinden su doldurmaya yarayan kulplu bakır bir kaptır. Türkçede kullanılan “maşrapa” gibi düşünülebilir. Makedoncanın güneydoğu ağızında, özellikle İştıp ağızında “стомна” “stomna” yerine “güğüm” (güm / гүм) Türkizması kullanılmaktadır. Bu kelime Türkçede kullanıldığı gibi evlere su taşımak veya içerisine süt koymak için kullanılan bakır kaptır. Kelime bu anlamıyla diğer Balkan dillerinden Sırpça ve Hırvatçada da kullanılmaktadır.

Mutfak eşyaları arasında başka Türkizmalara örnek, İştıp ağızında kahve demlemek ve servis etmek için kullanılan uzun saplı bakır bir kap olan “cezve” ve “филцан” “fincan” kelimeleridir. Bu Türkizmalar İştıp ağızı dışında Boşnakça ve Sırpça gibi Balkan dillerinde de görülmektedir. Mutfakla ilgili İştıp Makedonlarının kullandığı bir başka kelime “tencere” / (тенцере) kelimesidir. İştıp ağızında “tavo” veya “tepsi” de kullanılmaktadır. Makedon dilinde “tencere” içinde yemek pişirilen derin bir kap anlamında kullanılırken, “pleh” içinde et, balık veya geleneksel İştıp pastırmasının “пастрмалија” pişirildiği tava anlamına gelen Türk dilinden ödünç alınmış bir kelimedir.

İştîp ağzında ev eşyası alanında başka Türkizmalar da vardır. Bu kelimeler “kazan” ve “bakraç” (бакрач) kelimeleridir. Ev eşyalarını ifade eden Türkçe kelimelerden bahsederken aşağıdaki örnekleri verebiliriz (Nasteva, 1987).

Tablo 1: İştîp ağzında ev eşyalarını ifade eden Türkçe kelimeler

Türkçe	Македонски	Türkçe	Македонски
Bohça	Бовча	Merdiven	Мердевен
Torba	Торба	Perde	Перде
Minder	Миндер	Yorgan	Јорган
Kerevet	Кревет	Kibrit	Кибрит
Kova	Кофа	Döşek	Душек
Leğen	Легеб	Yastık	Јастук

İştîp esnafı çok olan bir şehirdir. Makedonya’da meslek isimlerinin sonuna getirilen Türkçe “+CI” eki “-ција veya -чија” şekli getirilir. Bu ek sadece İştîp ağzında kullanılmaz, diğer tüm ağızlarda ve Balkan dillerinde kullanılır (Ahmed, 1999).

İştîp ağzında ticaret ve esnaflıkla ilgili Türkizmalara “çırak”, “kalfa”, “ortak” kelimelerini örnek verebiliriz. Eski İştîp esnafları, Türkiye’de olduğu gibi kimin ne kadar borcu olduğunu bir deftere yazarlardı. Bu defter “veresia (вересија)” defteriydi. Günümüzde ekonomik terminolojide “gelir” “gider” terimi tercih edilirken eskiden İştîp esnafları zarardaysa “zian (зијан)”, kardaysa “kar (кар)” terimini kullanırdı.

Tablo 2: İştîp ağzında halen kullanılmakta olan Türkçeden alınmış meslek isimleri

Türkçe	Македонски	Türkçe	Македонски
Gaydacı	Гајдарција	Pabuççu	Папуција
Bozacı	Бојација	Kalaycı	Калајција
Kahveci	Кафеџија	Kömürcü	Ќумурџија
Fırıncı	Фурнаџија	Yorgancı	Јорганџија
Semerci	Самарџија	Kazancı	Казанџија

İştîp ağzında gıda ürünleri alanında da çok sayıda Türkizmaya rastlanır. Bugün bu isimler Makedon dilinin tüm ağızlarına yayılmıştır.

Bu kelimelerden bazıları şunlardır:

Tablo 3: Makedon dilinde bulunan Türkçe gıda isimleri

Türkçe	Македонски	Türkçe	Македонски
Maydanoz	Магданос	Susam	Сусам
Isranak	Спањак	Badem	Бадем
Marul	Марула	Leblebi	Леблебија
Biber	Бибер	Kaymak	Каймак
Pekmez	Пекмез	Kayısı	Кайсија

Gıda terminolojisinden yukarıda gösterilen kelimeler Türkçe kökenli olmakla birlikte zaman içerisinde bazıları değiştirilerek ünlü ya da ünsüz farkı oluşmuş ancak büyük bir kısmı tamamen Türkçe kalmıştır. Makedon dilinin diğer ağızlarında olduğu gibi İştîp ağzında da

bugün Türkçe isimleriyle bilinen çok sayıda yemek bulunmaktadır. Osmanlı döneminden kalma bu yemek adları şunlardır:

Tablo 4: İştîp ağzında bulunan Türkçe yemek isimleri

Türkçe	Македонски	Türkçe	Македонски
Meze	Мезе	Sarma	Сарма
Çorba	Чорба	Simit	СИМИТ
Musakka	Мусака	Börek	Бурек
Köfte	Ќофте	Tarhana	Тарана
Sucuk	Суцук	Yufka	Јуфка
Paça	Пача	Turşu	Туршија

Yemek adlarının yanında Osmanlı ve Türk tatlıları bugün Makedoncada Türkçe isimleriyle anılmaktadır.

Tablo 5: Makedon dilinde bulunan Türk tatlılarının isimleri

Türkçe	Македонски	Türkçe	Македонски
Şerbet	Шербет	Helva	Алва
Sütlaç	Сутлијаш	Salep	Салеп
Tulumba	Тулумба	Kadaif	Кадаиф
Baklava	Баклава	Kurabiye	Гурабија
Revani	Раванија	Lokum	Локум

Makedonya İştîp ağzında giyim alanında da çok sayıda Türkçe kelime bulunmaktadır. İştîp ağzında bugün giyim alanında kullanılan Türkizmalar şunlardır.

Tablo 6: İştîp ağzında bulunan Türkçe giyim isimleri.

Türkçe	Македонски	Türkçe	Македонски
Kayış	Каиш	Şami (baş örtüsü)	Шамија
Şal	Шал	Sep	Џеб
Yaka	Јака	Kundura	Кондура
Çorap	Чорап	Pabuç	Папучи
Topuk	Топуци	Çizme	Чизми

İştîp ayrıca geleneksel danslarıyla da tanınmaktadır. Bu danslar müziksiz yapılmaz ve müzik, İştîp'te çoğunlukla Osmanlı geleneğinin mirası olan çalgılarla yapılır. Sayıları çok olmasa da bu çalgıların adları hâlâ korunmaktadır. İştîp ağzında müzikle ilgili Türkizmalar şunlardır:

Tablo 7: İştîp ağzında bulunan müzikle ilgili Türkçe isimler

Türkçe	Македонски	Türkçe	Македонски
Kaval	Кавал	Daire	Дажре
Gayda	Гајда	Darbuka	Тарабука
Düdük	Дудук	Tambura	Тамбура
Zurna	Зурла	Çalgı	Чалгија

Yukarıdaki çalgılardan *gayda*, *kaval*, *zurna* ve *darbuka*, İştîp'in geleneksel danslarının ve müziğinin vazgeçilmez parçalarıdır.

İştîp ağzında giyim, ayakkabı, gıda, ev eşyası, müzik alanlarının dışında soyut kavramları karşılamak için kullanılan Türkizmalar da varlığını sürdürmektedir. Bunlardan başlıcaları; “*haber* (абер), *muhabbet* (муабет, разговор), *hayır* (*iyilik anlamına*) (аир – неочекувана помош, добрина), *merak* (мерак – искрена желба за нешто), *merak* (мерак – Она што Бог го има одредена за секој човек, за секое живо суштество, дадена ситуација – (*Tanrı'nın her kişiye, her canlıya uygun gördüğü şey, durum*), *muştuluk* (муштулук – убава вест), *niyet* (ниет – план да се направи нешто добро), *bereket* (берикет – состојба многу подобра од вообичаената), *kelimeleridir*.

İştîp ağzında insanların karakter özelliklerini ifade eden, çoğunlukla olumsuz olmak üzere çok sayıda Türkizma kullanılmaktadır. *Bahtsız* (штета, малер), *nankör* (постојано намуртен човек), *tembel* (неработник, мрзлив човек), *şeytan* (лош човек, зол човек), *cambaz* (измамник).

Kuzey Makedonya İştîp ağzında içerisinde Türkçe kelimelerin olduğu kalıplaşmış ifadeler de günlük konuşma dilinde Makedonlar tarafından sıkça kullanılmaktadır. Bu ifadelerden bazıları şunlardır.

- Од него нема **абер**. Нема абер од тоа. – Ondan hiçbir haber yok. / Gelmeyecek. / O iş olmayacak.
- **Арам** да ти се парите. – Lanet olsun parana.
- Ни **ал** ни **абер** нема од него. – Her zaman geç kalan bir adam.
- До кое **дерее** стигнаме. – Nereye geldik (olumsuz)
- Пу, **јаз'к** – Çok yazık
- Ептен е **аздисал**. - (azmak) – Refah nedeniyle önemli hale getirilmiştir. / Ne yaptığımı bilmiyor.
- **Бендиса** ли ти се овоа јадење?¹ – Yemeği beğendin mi?
- Не јади многу **бурек**! – Çok konuşma!
- **Аман** веќе! – Bıktım.
- Домашнио и **чаршијскио есап** не е ист. – Ev hesabı ve çarşı hesabı aynı değildir.
- Правам **ал'ш вериш** (пазарувам) – Alış veriş yapıyorum.
- **Јанлаш** си! (не си во право) – Haklı değilsin!
- **Арамија** со **тапија**. (крадец) – Hırsız bir adam.
- Од него нема **ич фајде**. Ondan bir faydamız yok.
- Расипа ми **раато**! – Beni rahatsız ettin!
- Не се **чал'ми** – Kendini önemli görme!
- Цела **сурија** дојдеа. – Çok insan geldi.
- Да си тражам **чарето** додека е време. – Bir çözme bulmam gerekiyor.
- Отвори **дефтеро** да се раздужеме. - Defteri aç, borcumu ödeyim.
- Има змија у **цебо**. – Cebinde yılan var. – Cimri olan biri
- Не бери **гајле**.² Hiç merak etme.

¹ Kaņeski, Yanko (2015). Reçnik, Üsküp/Makedonya.

² Kaņeski, Yanko (2015). Reçnik, Üsküp, Makedonya

- Баклавата ти е **шербет**. – Baklava çok şekerlidir.
- Не се **мајтапи**³. – Şaka yapma!
- Фрли **мерак** за таа кола. – O arabayı çok beğendin.
- Гледа **сеир**. – Başkalarının talihsizliğine sevinir.
- Абе, на овај не му сечел **акло**. – O adam o kadar akıllı değilmiş. / Hiçbir şeyi anlayamaz.
- Ај не ми крши **ат’ро**. – Rahatım bozma!
- Ојде **ценем!** – Çok uzak gitti.

Son yıllarda yumuşak güç olarak ön plana çıkan Türk dizileri Balkan ülkelerinde çok fazla izlenmektedir. Türk dizilerini sadece Kuzey Makedonya’da yaşayan Türkler değil, Makedonlar, bu bölgede yaşayan Arnavutlar, Boşnaklar gibi diğer milletlere mensup insanlar da ilgiyle izlemektedirler. Bu nedenle diziler aracılığıyla Türkçe öğrenenlerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Ayrıca dizilerde geçen gündelik konuşma kalıpları konuşma dilinde kullanılmaktadır. Dizilerin dışında yaygın ve yerleşik bir geleneği olan Rumeli Türk müziği de sözcük akışını sağlayan bir köprü görevi yüklenmekte, Türk müziğine özgü hemen bütün çalgı isimleri bugün Makedonya’nın bütün bölgelerinde kullanılmaktadır (Ülker, 2005, s. 104).

Günlük konuşmada en çok kullanılan ifadelerden bazıları şunlardır:

- Geçmiş olsun – *Нека е со помин!*
- Elinize sağlık – *Нека ви се позлатата раџете!*
- Kolay gelsin – *Нека е со лесно!*
- Hayırlı işler – *Аурлија работа!*

2. İştîp Şehrinde Yaygın Olan ve Kökeni Türkçe Kelimelerden Gelen Soyadları

Kuzey Makedonya’da çok sayıda Türkçe kökenli soyadı kullanılmaktadır. Bu soyadlarına bazen; “-ov, -ski, -ev” ekleri getirilmektedir. Bunun nedeni de tüm Balkan ülkelerinde olduğu gibi İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan komünist rejimlerin Türk kimliğini, Türk kültürünü ortadan kaldırmak için yapılan değiştirme ve asimilasyon politikalarıdır. Sonlarına Makedonca ekler getirilse bile bu kelimeler Türkçe kökünü korumuşlardır. İştîp ve çevresinde sıkça rastlanan Türkçe kökenli soyadlarına örnekler şunlardır:⁴

Tablo 8: İştîp ve çevresinde rastlanan Türkçe soyadları

Soyadı	Türkçe	Makedonca	Soyadının oluşumu
Rahmanov	Rahman	Милостив	Rahman + ov
Raşitov	Raşit	Побожен	Raşit + ov
Recepov	Recep	Седмиот месец од хиџратска година	Recep + ov
Rizaov	Riza	Задоволство	Riza + ov
Sadikov	Sadik	Искрен	Sadik + ov
Samandov	Saman	Слама	Saman + ov

³ Kaçeski, Yanko (2015). Reçnik, Üsküp, Makedonya

⁴ https://www.strumski.com/books/stamatoski_recnik_na_preziminjata_02.pdf

Sarakimov	Sarı	Жолт	Sarakim +ov
Saroşev	Sarhoş	Пијан	Saroş + ev
Sevdanov	Sevda	Љубов	Sevda + ov
Seizov	Seyis	Seyiz – atçı	Seiz + ov
Selamov	Selam	Спас, мир , поздрав (арапски. Селам)	Selam + ov
Selimov	Selim	Здрав, сигурен	Selim + ov
Kazancıyev	Kazancı	Казанџија – оној кој изработува казани	Kazancı + ev
Ustanifov	Usta	Мајстор	Usta+ nin + ov
Fasulev	Fasulye	Грав	Fasyul + ev
Hanciski	Hancı	Оној кој поседува ан	Hancı + ski

Yukarıda belirtilen soyadları İştîp'te günümüzde daha çok Müslümanların yaşadığı bölgelerde bulunmaktadır. İştîp yakınlarında, nüfusunun yaklaşık %25'ini Türklerin oluşturduğu Karbintsi Belediyesi'nde ayrıca Dolni Balvan, Dolani, Plaçkovitsa köyleri gibi Türk nüfusun yaşadığı yerlerde ve Makedonların yaşadığı köylerde Türkçe kökenli soyadlarını kullananlar vardır.

3. Türkçe Kökenli Yer Adları

İştîp'te Türkçe kökenli (Türkizma) yer adlarını, bazı belediye ve köy adlarında görmek mümkündür. Türkçe kökenli köy yer adlarına örnek:

- Karaorman – İştîp yakınlarında bir köy – Kara (Црна) + Orman (Шума)
- Balvan – İştîp yakınlarında bir köy – Bal (мед)
- Tüzliya – İştîp'in eski bir mahallesi – Tüz (сол)
- Kurtuliya – İştîp'in yakınlarında bir köy – Kurtulmak (се спаси)
- Ocaliya – İştîp'in yakınlarında bir köy – Носа (свештено лице во Исламот)

Yukarıdaki yer adları, İştîp'in Osmanlı idaresi altında olduğu dönemde verilmiş, ancak aradan 6 yüzyıl geçmesine rağmen isimleri değişmemiş ve bu köy ve yerleşim yerleri hala aynı adı taşımaktadır.

4. Sevinç, Mutluluk ve Üzüntü İfade Eden Dil Öğeleri

Gündelik hayatta kullanılan Türkizmalar arasında çeşitli duyguları karşılayan kelimeler de vardır. Bunlara örnek olarak şu kelimeleri verebiliriz: “*Merak, arzu (zajne), sorun, dert, zahmet, bela (beklenmedik olay, arıza), kavga (dalaşma, tartışmak, sevda, aşk, seyif, zevk, niyet* (Ago, 2014).

5. Osmanlı Döneminden Anıtlar ve Tarihi Miraslar

İştîp zengin kültürü, tarihi ve geleneği içinde barındıran bir şehirdir. Şehir, Osmanlı döneminde yapılmış anıtlarla doludur. 1896 yılında İştîp'te on bir cami, bir medrese, sekiz tekke, dört kilise, bir sinagog ve üç hamam bulunuyordu. Şehrin en etkileyici yapılarından biri de saat kulesidir. Bu saat kulesi, İştîpli Anka'ya âşık olan ve şehre bir saat kulesi hediye etmek isteyen bir Türk beyi tarafından yaptırılmıştır. Bu saat kulesi çok kısa zaman içinde inşa

edilmiştir. Bu bir efsanedir ve İştîp halkı bu hikâyeyi anlatır. Kuleyi yaptıran bey kimdir ve yapım yılı ne zamandır bilinmemektedir.⁵

Saat kulesinin yakında Osmanlı döneminde inşa edilmiş bir başka kültür anıtı Bedesten vardır. 16. yüzyılın ikinci yarısında inşa edilmiş ve içinde lüks eşyalar ve mücevherlerin satıldığı Bedesten bugün sanat galerisi olarak hizmet vermektedir. Önemli etkinliklere, konserlere, sanat sergilerine ve daha birçok kültürel etkinliğe ev sahipliği yapmaktadır.

Kadın Ana Camii, 19. yüzyılında inşa edilmiş bir camidir. Günümüzde de ibadete açık olan caminin avlusunda yüksekliği 20 metreden fazla olan 170 yıllık bir ağaç vardır. Cami 1850 yılında yapılmış ve caminin temelleri atıldığında ağaç avludaymış. Ağacın yaşını gösteren bir de tapu belgesi mevcuttur.

Üsküp'teki Taş Köprü'den başka İştîp'te taş köprü olarak bilinen Emir Küçük Sultan Köprüsü, İştîp yakınlarındaki Bregalnitsa nehri üzerinde bir köprüdür. Kentin girişinde bulunan köprü, verilere göre 1672 yılında yapılmış ve İştîp'teki Türk mimarisinin ender örneklerinden biridir. Köprü adını Sultan Küçük Emir'den almıştır. Geçmişte bu köprü şehrin Sırp ve Bulgar kesimleri arasındaki sınırı oluştururken günümüzde Bregalnitsa nehrindeki su seviyesinin azalmasıyla birlikte köprünün tarihi ve mimari yönü öne çıkmıştır.

Husa-Medin Pasha Camii (Hüsâmeddin Paşa Camii) Kanuni Sultan Süleyman'ın Rumeli subaşı olarak görev yapan Hüsâmeddin Paşa tarafından 16. yüzyılın başlarında inşa edilmiştir. Caminin yanında Hüsâmeddin Paşa'nın türbesi bulunmaktadır (Eyice, 1998, s. 514). Cami 1998 yılından beri Ortodoks kilisesi olarak kullanılmaktadır.

Adı geçen anıtlar İştîp'te Osmanlı döneminde yapılmıştır. Bugün bu eserlerin İştîp mimarisinde önemli bir yeri vardır. Bunların büyük bir kısmı korunmakta ve çok sayıda Türk ve yabancı turist tarafından ziyaret edilmektedir.

6. Sonuç

Türkçe Balkanlarda uzun süre bir “üst dil” olmuş ve bölgedeki dilleri etkilemiştir. Bu nedenle Türkçeden Balkan dillerine çok sayıda kelime geçmiştir. Bu kelimeler günlük konuşma dilinden edebiyat diline, dini terminolojiye kadar her alanda kullanılmış ve kullanılmaya devam etmektedir. Makedoncada İştîp ağzında yaşayan kelimeler sadece bu ülkede yaşayan Türkler tarafından değil ülkeyi oluşturan başka topluluklar (Arnavut, Boşnak, Ulah, Romen, Hırvat) tarafından da hayatın her alanında kullanılmaktadır. Bölgenin uzun yıllar Türklerin hâkimiyetinde kalması Türkçenin burada “*lingua franca*” olmasını sağlamıştır. Buna ek olarak bölgede İslamiyet'in de yayılmasıyla ortak bir kültür dili oluşmuştur.

Bu kültürel ortaklık Osmanlı Türklerinin bölgenin yönetimini kaybetmelerine rağmen bozulmamıştır. Osmanlı'nın Balkanlardan çekilmesinden sonra yaşanan iki dünya savaşı bölgede yönetim ve toprak değişimlerine neden olmuştur. Özellikle II. Dünya Savaşı'nda sonra Balkanlarda kurulan devletlerin Sovyet Rusya'nın etkisiyle Sosyalist yönetim anlayışını benimsemesi zaman zaman ana dili kullanma, ana dilde eğitim alma ve dini özgürlüklerin kısıtlanması gibi temel hakların kullanılmasında sıkıntılar yaşanmasına neden olmuştur. Bulgaristan'da, Yunanistan'da az da olsa eski Yugoslavya'da yaşayan Türklerin ismini değiştirme, yer adlarını değiştirme, mezarlıkları yok etme gibi uygulamalar yapılsa da Türk dili

⁵ <https://macedonia-timeless.com/img/Otomanski-spomenici-MK.pdf>

ve kültür varlığını devam ettirmeye devam etmiştir. Ama bu baskılardan dolayı bölgede yaşayan Türk nüfusun bir kısmı Türkiye'ye göç etmek zorunda kalmıştır.

1990'lı yıllardan sonra Sovyetler Birliği'nin ve Yugoslavya Cumhuriyeti'nin dağılmasıyla bağımsızlığını kazanan Balkan ülkelerinde yaşayan Türk nüfusu da hak ve özgürlüklerine kavuşarak dil ve kültür alanında yeni çalışmalar yapma imkânı bulmuşlardır. Son yıllarda Türklerin dünyaya açılmasıyla, Yunus Emre Enstitüsü, TİKA, Maarif Vakfı gibi kurumların çalışmalarıyla ve Türk dizilerinin geniş bir coğrafyada seyrediliyor olmasıyla Türkçe ve Türk kültürü daha çok ilgi görmeye başlamıştır. Bu duruma yüzlerce yıllık bir müktesebatı da kattığımızda Balkan dillerindeki Türkizmaların zaman içerisinde sayıca daha da artacağını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu tespitimizi Makedonyalı Türk akademisyen Arif Ago'nun "Makedonya'da bir Türk bile kalmasa Türk kültürü sonsuza kadar yaşayacaktır."⁶ sözü haklı çıkarmaktadır.

Kaynaklar

- Ago, A. (2014). *20.yüzyıl Makedon dramatik eserlerinde Türk dili unsurları*. Üsküp: Logos-A.
- Ahmed, O. (1999). *Makedonca sözlükteki Türk etkileri*. (yayınlanmamış seminer ödevi) Üsküp / Makedonya: Kiril ve Metodi Üniversitesi Türkoloji Kütüphanesi.
- Ahmed, O. (2018). Makedonya Türk ağızları: geçmişi ve bugünkü durumu. *Ulakbilge*, 6(29), 1473-1482 DOI: 10.7816/ulakbilge-06-29-09
- Arizankovska, L. ve Hoca F. (2014). Makedonca-Türkçe arasındaki kültür etkileşimde dil unsurunun önemi, *Hikmet Uluslararası Hakemli İlmî Araştırma Dergisi*, 24- Kasım, 28-43.
- Derjaj, A. (2010). Arnavutça Türkçe dil ilişkileri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 991-996.
- Eyice, S. (1998). Hüsâmeddin Paşa Camii, *TDV İslam Ansiklopedisi*, 18, 514-515.
- Gedizli, M. (2019). Türkçe ve Makedoncada kullanılan ortak kelimelerin yapı ve anlam özellikleri, *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 17, 127-143. DOI:http://dx.doi.org/10.12992/TURUK732
- Kançeski, Y. (2015). *Reçnik*, Üsküp/Makedonya.
- Karaağaç, G. (2014) *Türkçenin alıntılar sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kiel, M. (2001). İştîp, *TDV İslam Ansiklopedisi* 23. Cilt, 440-442.
- Koneski, B. (2001). *Makedon dilinin tarihsel fonolojisi*. Üsküp: Kultura.
- Latifi, L. XH. (2020). Balkan dillerinde ve özellikle Arnavutçada Türkçenin etkisi, *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi Kültür Evi Konuşmaları Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, 66-83.
- Nasteva, J., O. (1987). *Makedon dilinde Türkçe sözcük öğeleri*. Üsküp: MANU.
- Ülker, Ç. (2005). Makedonya'daki Türkçe üzerine bazı değerlendirmeler, *Türk Dünyası Dil ve Edebiyatı Dergisi* 19. Sayı 103-109.
- Xhafçe, Z. (2019). Arnavutça konuşma dilinde Türkizmalar: Kosova sözlü tarihi örneği, *folklor/edebiyat*, 25(100), 883-898.

⁶ <https://www.aa.com.tr/mk/balkan/-тука-и-да-нема-ниту-еден-турчин-турската-култура-прак-ќе-живее-/1344988>

Yelten, M. ve Karasu, A. (2012) Makedon dilindeki Türkçe kelimeler, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 36(36), 201-247.

Yücel, D. (2021). Makedoncadaki Türkizmler üzerine yapılan çalışmalara bir çerçeve, değerlendirme ve kaynakça denemesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 7(26), 182-213.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri: <https://sozluk.gov.tr>, 28.12.2022 22:10

<https://macedonia-timeless.com/img/Otomanski-spomenici-MK.pdf>

12.08.2022 14:10

https://www.strumski.com/books/stamatoski_recnik_na_preziminjata_02.pdf

19.08.2022 21:01

<https://www.aa.com.tr/mk/балкан/-тука-и-да-нема-ниту-еден-турчин-турската-култура-пак-ке-живее-/1344988> 21.09.2022 10:54

Extended Abstract

In history, the expeditions and migrations from Asia to Europe opened the door of new geographies to the Turks and made Turkish a world language. Our ancestors, who went to Europe with wars and conquests for many years, established a new civilization in the places they went. One of these areas of civilization is the Balkans. The lands that make up the southeast of the European continent are called the Balkans or the Balkan peninsula.

Before the Ottoman Empire conquered and dominated the region, the Huns, Avars, Uzs, Pechenegs and Cuman Turks came to the Balkans. For this reason, it was earlier for the region to meet the Turks and the Turkish language. After the Ottoman conquest of this place, the Yoruk Turks, who were brought from Anatolia from the Karaman province at that time, settled in the villages at the foot of the Sar Mountains, in all of Macedonia, especially in Tetovo, Skopje, Gostivar, Shtip, Kumanovo.

As a result of the arrival and departure of the Huns, Avars, Pechenegs, Bulgarians, Cumans and most recently the Ottoman Turks in the Balkan Peninsula, words from the Turkish language and Turkish place names remained in the Balkans. Today, the names of the city of Kumanovo in North Macedonia, Komana and Komaneshti in Romania, the village of Düşman in Albania, and the region called Koman in Albania are examples identified by linguists (Derjaj, 2010, p. 992).

Although the origins of the Turks were in Central Asia and their language belonged to the Altaic group of the Ural-Altaic language family, with its five-century-old presence on the Balkan peninsula, the Turkic language influenced the Balkan languages, which belonged to the Slavic (Islavic) languages group of the Indo-European language family, and gave these languages a large number of words. The Arabic and Persian words in the languages of the nations living in the Balkans today have also passed to these languages from Ottoman Turkish.

The Balkans and North Macedonia are a geography that has remained in the sphere of influence of Turkish for many years. Gedizli uses the term “Türkçevren” for the areas where Turkish is spoken, kept alive and interacts with other languages in the past and present, as a dialect, dialect (2019, p. 130). In this sense, North Macedonia, especially the Balkans, is a Turkic. Nations from different religions and languages lived together in this region. Ottoman Turkish has been the "lingua franca" in this region for many years. As a natural consequence of this, a large number of Turkisms live in the Balkan languages. Words coming from Turkish (Turkisms) are not only used in spoken language, but also in literature, religious language, official writings and other written texts (Latifi, 2020, p. 67).

At the end of the 19th century, it is seen that the Turkish words used in Macedonian gradually began to decrease and be replaced by Macedonian words. The reason for this is that the Turkish population gradually decreased as the Ottoman Empire lost its dominance in the Balkans. Although the population is decreasing, the cultural structure brought by the centuries still continues and the "Balkan Turkisms" in the Turkish Balkan languages continue. In a city with a mixed population like Shtip, Turkisms have a great influence on the Shtip dialect. These words are active both in the Shtip dialect and in other spoken areas of the Macedonian language.

We encounter Turkisms so much in everyday speech that sometimes we do not even feel them as foreign words (Konevski, 1982, p. 54). According to Konevski, the Turkisms in Macedonian are so

internalized that these words do not perceive them as Turkish. The reason for this situation is that the words that have passed from Turkish to Macedonian have adapted to the Macedonian language in terms of phonetic and morphological aspects. On this occasion, due to its structure and kinship ties, it is normally necessary to feed from Slavic languages and to take words from these languages, but the Macedonian language prefers Turkish (Yelten and Karasu, 2012, p. 205).

Turkish has been a "meta language" in the Balkans for a long time and has influenced the languages in the region. For this reason, a large number of words have passed from Turkish to Balkan languages. These words have been and continue to be used in every field from everyday speech to literary language to religious terminology. The words that live in Macedonian and especially in the dialect of Shtip are used not only by the Turks living in North Macedonia, but also by the other communities that make up the country (Albanian, Bosniak, Ulah, Romanian, Croatian), especially the Macedonians living in this country. The fact that the region remained under the domination of the Turks for many years made the Turkish language "lingua franca" in this region. In addition, a common cultural language was formed with the spread of Islam in the region.

The Turkish population living in the Balkan countries, which gained their independence with the dissolution of the Soviet Union and the Republic of Yugoslavia after the 1990s, also gained their rights and freedoms and had the opportunity to carry out new studies in the field of language and culture. In recent years, with the opening of Turks to the world, the work of institutions such as Yunus Emre Institute, TİKA, Maarif Foundation and the fact that Turkish series are watched in a wide geography, Turkish and Turkish culture have started to attract more attention. When we add a centuries-old acquis to this situation, it would not be wrong to say that the Turkisms in the Balkan languages will increase in number over time.